

Personlighetens struktur

(Ett sätt att beskriva vad som händer inom oss – fritt enligt Freud)

MEDVETET: (Allt vi känner till och kommer ihåg.)

DET

FÖRMEDVETET (Det som för tillfället inte är medvetet, men lätt går att medvetandegöras.)

OMEDVETET (Tankar, känslor och händelser som är hotande för individen och som varit medvetet och trängs bort, samt material från de tidigaste spädbarnsperioden som aldrig varit medvetet.)

JAG

ÖVERJAG

DETET (drifterna)

Spädbarnet är inställt på omedelbar behovstillfredställelse. **Lustprincipen** styr kroppens och dess behov. Detet kännetecknas av ett primitivt önsketänkande, saknar moral och en uppfattning om tid och rum. Detet är alltså korkat och har ingen känsla för verkligheten och logik. Detet dominerar spädbarnets beteende. Innehåller de grundläggande behoven. Allt i detet är omedvetet.

JAGET (=Viljan)

Barnet lär sig att omedelbar tillfredställelse inte fungerar. Det lär sig **realitetsprincipen** – att ta hänsyn till omständigheterna – d v s att använda sitt förnuft och tänkande. Jaget använder våra kognitiva funktioner som minne, tänkande och perception för att orientera sig mot omvärlden och yttrevärldens krav. Är detets verkställande organ och påverkas därför ofta av omedvetna impulser och önskningsar.

ÖVERJAGET (=samvetet)

Genom yttre påverkan (uppfostran) får barnet med sig regler som fungerar som en dömande instans i personligheten. Samvetets röst men också vårt jagideal – hur man borde vara.

JAGET skall verkställa **DETETS** önsknings mot **ÖVERJAGETS** regler vilket leder till ångestskapande **KONFLIKTER**.

JAGET förnekar konflikterna och de förvisas till det **OMEDVETNA** där de bearbetas och omvandlas till olika **FÖRSVARSMEKANISMER** som skyddar jaget mot ångest.

JAGET		DETET		ÖVERJAGET
Jag hatar honom	→		→	Slå ihjäl honom → Det är fel att döda

Istället kommer försvarsmekanismerna in - ignorerar, kritiserar, baktalar, ge presenter till och vara vänlig mot den vi hatar.

- Föreställ er en person som styrs av detet respektive överjaget. Vad kännetecknar deras personlighet?
- Ge exempel på en inre konflikt. Vad gör jaget? **Psykologi**

LAH

Fallstudie: Den store lögnaren Kent Börje Bergman

OBS: att denna berättelse är bara en enda stor lögn!

Jag har en gammal barndomsvän Kent Börje Bergman, det är bra kille det finns bara en hake det går inte lita på honom. Jag minns inte om han ljög mycket som barn, han kanske inte var värre än någon annan. Det enda jag vet om hans familj är att hans farsa tidvis försörjde sig som en framgångsrik pokerspelare. I sena tonåren började det för att bara bli värre, den första storlögnen jag minns var när hans kompisar frågade om jag hade fått åka med hans lyxiga båt i sjön Ankdammen. Jag svarade dem att karln inte hade varit i närheten av en sjö och än mindre hade någon båt. Sedan fortsatte det han slog i folk att han var mästare i diverse kampsporter, drev en buddhistisk närradiostation, var förlovad med en Malin från Stora Stjærtvecket och hade druckit en back öl och ett helrör på en kväll. När Kent Börje träffade mig berättade han alltid om hur många framgångsrika affärsplaner, geniala uppfinningar och överjordiska brudar han hade på gång.

Sedan träffade jag inte Kent Börje på flera år, sen en vacker dag dök han upp. Han hade otroliga berättelser att komma med han hade 666 poäng från diverse universitetsutbildningar och hade ett välbetalt jobb (som blev mer välbetalt ju fler öl som dracks). Slutligen lovade han att fixa ett jobb åt mig. Ett jobb som senare visade sig vara att vara just ingenting. Vid ett senare tillfälle vill han hyra ut en lägenhet till mig i Stockholm, en lägenhet som visade sig ligga på samma plats som en tunnelbanestation.

Efter ett tag så spreds sig mer eller mindre sannolika rykten om Kent Börje (som han antagligen spridit själv), det var rykten om allt från fantastiska aktieklipp, att hade kommit över ett stort parti kokain till att han hade fru, barn och husvagn. Ett rykte som däremot inte kom från honom var att han hade kronofogden efter

sig. Ett annat rykte som jag fick bekräftat var att Kent Börje faktiskt hade ett bra jobb. Då undrade jag vad det bero på att Kent Börje ljuger.

1. Uppgift: Förklara vilka olika psykologiska förklaringar det kan finnas till Kent Börjes ständiga lögner med utgångspunkt i:

- a) *Freud* och det *psykodynamiskt perspektiv*
- b) *Inlärningspsykologi*, *Skinner* och *instrumentell betingning* samt *Bandura* och *modellinläring*
- c) Finns det några svagheter respektive styrkor i de olika perspektiven.

2. Nu har ni har förhoppningsvis listat olika förklaringar.

- a) Vad är skillnaderna mellan behaviorismen och psykodynamisk psykologi? Försök reda ut vilka skillnader som finns var gäller teoretiska utgångspunkter och hur mänskligt beteende ska studeras?